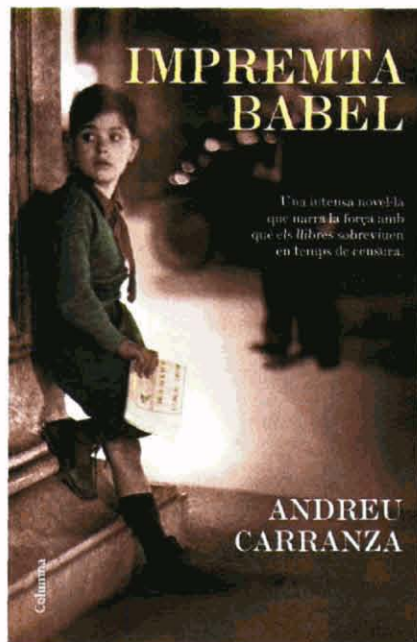

L'aparador bibliogràfic del CETA

Impremta Babel

Andreu Carranza
Editorial Columna

Ara sí, definitivament sí, Andreu ja deu saber que signifiquen les Ítaques, és més, penso que hi ha arribat, ha amanit una obra tan complerta i excel·lent en tots els aspectes que ja hi és, el viatge d'Andreu per les vies de la literatura no ha estat fàcil, però això ja es parlarà en un altre moment, anem a l'obra d'art, anem a l'impremta babel, anem a l'amor a les paraules impreses, anem a una **novel·la** total.

Deia Pío Baroja que la **novel·la** era un sac on hi cap tot, encertava aquell escriptor de caràcter taciturn i mirada gairebé infinita, almenys encertava si ens atenem amb allò que trobem a l'última **novel·la** d'Andreu, una evolució sentimental i humana tan emoti-

va i ben trenada que tots emmudim amb Pol i tots recuperem la paraula gràcies a l'impremta, una història d'amor adolescent que conviu amb intensitat amb una història d'amistat verdadera entre un grup de nois, un cant amb matisos d'espiritualitat lírica contra uns temps de llibres prohibits i lleis tan estúpides com severes, un retrat d'una nissaga trencada per les circumstàncies i apedaçada amb amor fins a fer possible tirar endavant amb l'estima de la sang dels tiets, una fotografia d'una societat dividida, un testimoni d'un temps: la postguerra i d'una força motriu d'uns cinc segles: l'impremta, un passeig per les ànimes desbocades de la joventut d'unes terres que emparenten l'infantesa i els anys joves amb un riu que tot ho creua, un llibre d'amor per a la literatura, per a les paraules, des de la passió per cada una de les lletres. I més coses ad infinitum, perquè la paraula als dits d'Andreu és àliga que tot ho sobrevola, perquè la lletra al cor d'Andreu està niant per ser ales imantades d'infinit i delerosa d'aplegar tot allò que ens afecta com a humans, novel·lista pan-teista, novel·lista total, novel·lista de raça.

Aquest llibre és una elegia per al paper, per a la tinta, per als llibres? Hi haurà respostes per a tots els gustos, el futur ens traurà de dubtes, s'acabarà el paper imprès, la sentor de tinta, l'aroma de les fulles? Més interrogants que desperta aquesta **novel·la**. Et fa sentir les mateixes sensacions que devien tenir els últims copistes en saber de l'existència

de l'invent de Gutenberg, és a dir, en una mena de frontera o de possible frontera en la forma de presentar la literatura, el meu romanticisme a ultrança és defensor del paper i de la tinta, i espero que respirin sempre, però l'esperança no és cap garantia de seguretat i aquest fet de la possible desaparició d'allò que anomenem llibres queda explicitada pel fill d'un sastre asconer de puny alçat i conviccions fermes.

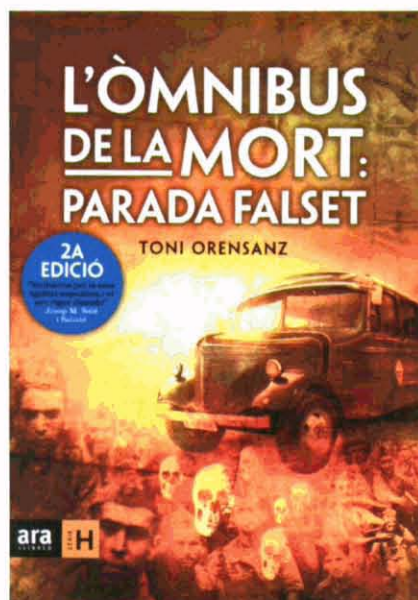
Es cremen llibres al Quixot al final de la primera sortida, perquè han atemptat contra el judici d'un esquelètic i somiador home de la Manxa, que esdevindrà amb el corre del llibre, el personatge literari dels personatges literaris, a l'Impremta Babel no es cremen llibres però s'eliminen, recorda aquella frase que surt en alguna de les peces de Borges "... la Biblioteca de Alejandría está ardiendo, déjala que arda es una memoria de infamias" contesta em sembla que el mateix Cèsar, per què s'han prohibit llibres al llarg de la història? per por, per mantenir tiranies, per ignorància o per mil motius més igual de poc sòlids, cap llibre tindria que estar prohibit, cap època ni cap estat s'hagués tingut que definir per la prohibició de la cultura, però no ha estat així, en alguns indrets encara no és així, i Andreu posa el dit a la llaga amb un joc metaliterari digne de Borges, sí, no m'ha tremolat el pols a l'hora de la comparació, i això apropa Andreu a molts clàssics, qui s'apropa al cec lluminós toca les ribes de l'ínsula del Parnàs, bé, Pol a la portada mira entre

dubitatiu i indígena de secrets que desvetllarà amb el temps, com el temps li desvetllarà secrets a ell, la vida en tota la seva intensitat tremola entre les fulles d'aquesta peça que és d'un mestratge capital.

Tornem al Quixot, quan crema-ven llibres el capellà i el barber en salvàvem de tant en tant algun, recordo el Tirant lo blanc entre els indultats, de segur que Impremta Babel també hagués estat salvada.

Som davant una obra digna d'haver estat impresa per la família Albió, som davant una obra que allibera cadenes molt antigues i molt pesades i molt fosques i molt tiranes. Som davant una obra d'art.

Albert Guiu

L'òmnibus de la mort: parada Falset

Toni Orensanz
Pròleg de José Luís Ledesma
Ara Llibres, Barcelona
Segona edició, 2008
178 pàgines

Aquest any 2009, en commemorar-se el setantè aniversari de la fi de la Guerra Civil (o, en pa-

raules de molts, incivil), està sent especialment propici a l'aparició de tot un nou allau de literatura entorn d'aquells fets. Allau que, d'altra banda, mai no s'ha aturat, que s'inicià ja els mateixos anys de la contesa amb un regust fortament partidista, un partidisme que, potser somort, continua encara. Tots ho sabem, així doncs diguem-ho clar, les passions, els odís, encara no s'han apaivagat.

D'entre tota aquesta bibliografia eixida darrerament voldríem destacar, avui, aquest "Òmnibus de la mort". Un llibre que de cap manera pot passar inadvertit ni deixar-nos indiferents. La prova, una segona edició assolida en pocs mesos i que no és gaire corrent en aquest tipus de publicació, molts llibres d'història són oblidat quasi des del moment mateix d'aparèixer. I és que l'obra s'ho val, la seva lectura realment és apassionant; tant com ho podria ser la de la millor novel·la.

Això per què, què tenen d'especial o diferent aquestes pàgines? Bé, en primer lloc podríem dir que són absolutament atípiques. Història, sí, però història que defuig encarcerats acadèmismes i arideses de tota mena. Història tractada en l'estil directe i punyent d'un periodista que és, a més, un magnífic escriptor, com ho ha demostrat a bastament en les seves col·laboracions a la premsa, als mitjans de comunicació.

Un magnífic escriptor, sí. I en aquesta ocasió Orensanz posa la seva ploma al servei de la història, s'entesta en aclarir un dels episodis més recordats i, paradoxalment, també més mal coneguts d'aquells anys de lluita, la repressió a la rera guarda republicana. Tots n'hem sentit parlar, però qui avui, després de les dècades transcorregudes, vulgui aprofundir en aquells fets, corre el perill de fer-se sospitós de simpaties envers el franquisme. Sembla que l'historiador disposat a submergir-s'hi es proposi

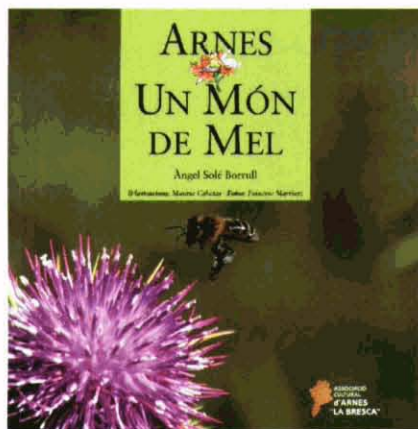
demostrar que els de l'altre bàndol, els republicans, al seu torn, ben poc tenien de sants. Ens trobem doncs amb dues repressions ferotges, una dirigida des de la cúpula del poder, l'altra atjada precisament per l'absència en un moment donat d'aquest mateix poder; o per la seva atomització.

Orensanz centra la seva investigació en una zona molt concreta, la part oriental de Saragossa, el Baix Aragó de Terol i les comarques catalanes de la Ribera d'Ebre, el Priorat i la Terra Alta. La nostra terra. Temporalment estudia els mesos següents a aquell malastruc 18 de juliol. I segueix els moviments d'aquella tristament famosa Brigada de la Mort, sobretot els del seu cap, Pasqual Fresquet. Casp, Mora, Falset els veieren passar. La tasca és gairebé detectivesca, en alguns moments s'endinsa en pistes errònies, la identitat d'aquell home, qui fou realment, sembla defugir-li. El diàleg entre l'ahir i l'avui és constant, s'entrevista amb els seus familiars, amb els darrers supervivents. Pertot, en enfrontar determinats fets, sembla planar encara la por, la més absoluta llei del silenci. Un silenci tens, de mal averany. Ningú no sap res, ningú no va prendre part en res, tots estaven atemorits, dominats per la impotència. I finalment la sorpresa, l'autor descobreix la forta implicació d'un dels membres de la seva pròpia família en tot el que va ocórrer a Falset.

La guerra doncs, els odís de sempre atiat, els partidismes, no s'han oblidat, són encara ben vius entre nosaltres. Arriba un moment en que es fa difícil anar més enllà i Orensanz ens ho diu amb paraules ben clares: "No tinc fusta d'heroi".

Fruit d'aquests anys de feina, fruit de les seves investigacions, el llibre que avui tenim a les mans. Llegiu-lo, paga la pena.

Neus Pallarès Casals

Arnes. Un món de mel

Àngel Solé

Presentació de Martí Boada

Il·lustracions de Muntxa Cabetas

Fotos de Francesc Martínez

Associació Cultural d'Arnes

"La Bresca", Arnes, 2009

99 pàgines

-Què fan les abelles?

-Piquen.

Més d'un cop, en formular-se aital qüestió, ha estat aquesta la resposta que hem pogut escoltar dels més joves, les noves generacions, nens i nenes crescuts en l'anomenada societat del benestar, en un món dominat cada vegada més per tota mena de tecnologies, un món que, encara que molts no ho voldríem, sembla allunyar-se progressivament de la natura. Les abelles són uns insectes molestosos que, en fer acte de presència, provoquen més d'un xiscler, un ensurt i que, sobretot, piquen. La mel? la mel va d'allò més bé per endolcir un got de llet tebiona i, com tantes altres coses, com gairebé tot, es troba a les prestatgeries del super. Així de senzill.

Desinformació total doncs, una ignorància esfereïdora que podem copsar força sovint. Massa. Ens allunyem de les nostres arrels, de tot allò que ens envolta des dels temps més remots. La ruralia els sembla a molts cada cop més aliena, és menystinguda per aquells que no han conegut

res més que el seu sorollós medi urbà, la tasca del pagès apareix als seus ulls com quelcom estrany, aliè. La del pagès, la del ramader, la de l'apicultor...

Una actitud equivocada, un desconeixement que gosaríem qualificar de perillós. Cal saber qui fórem per comprendre qui som realment, fills de la natura. D'una natura que, des de sempre, ens ha ofert els seus recursos. Recursos que els nostres avantpassats, homes i dones plenament integrats al medi, part ells mateixos d'aquest medi, saberen aprofitar, entre els quals la mel, tots els productes derivats de la tasca de les abelles. Ho demostren a bastament, en són testimoni, no ja els documents escrits, sinó, i remuntant-nos a temps molt més llunyans, pintures rupestres com les de Bicorp, al País Valencià, esquemàtiques, però d'una claredat absoluta, pintures que no deixen lloc a dubtes.

Pensant en tot això, en com n'és de necessari el coneixement de determinades realitats, és doncs natural que donem calorosament la benvinguda al llibre de l'Àngel Solé, el primer d'aquest jove autor.

Una obra acurada i de bella presentació que, tot parlant-nos de la seva història i la seva utilitat, ens presenta el món de l'apicultura tal i com era fa segles, com ha estat sempre, com ho és encara avui mateix. I ho fa des d'un lloc tan adient com Arnes, de llarga tradició apícola; el nom del poble, el seu escut, són d'una claredat absoluta, ja ens ho diuen tot. Per cert, permeteu-me ací fer un incís, potser un altre poble de la comarca duu un nom etimològicament parió: si casera, com se'ns diu a les pàgines que avui comentem, és sinònim d'arna o rusc, què cal dir de Caseres?

Bé, el llibre és ací, per escriure'l l'Àngel ha esmerçat no ja hores (cap llibre no s'escriu en unes poques hores, en un tres i no res) sinó mesos i mesos de

feina, no ha dubtat en anar a cercar la informació allà on ell sabia que podia trobar-la; no solament ha emprat els moderns mitjans d'informació que eren i són al seu abast i al de tothom, sinó que s'ha entrevistat amb els apicultors de la zona, homes amaratats d'experiència que no han estat avars al moment de transmetre-li els seus coneixements. Amb ells i amb tantes persones que, d'una manera o altra, estan en contacte amb les abelles, viuen envoltades d'arcaïsmes que semblen retornar-nos a èpoques pretèrites i conserven el saber de les velles generacions. El resultat? una obra breu però enormement entenedora, una molt bona iniciació a un món que té molt de màgic. Ha estat un plaer llegir-la. O senzillament fullejar-la. Perquè els textos de l'Àngel venen acompanyats de magnífiques il·lustracions. La pintora Muntxa Cabetas, Francesc Martínez com a fotògraf, han dut a terme una tasca magnífica. Felicitats doncs a tots ells; i felicitats també a "La Bresca" per aquesta, la seva primera publicació. Per als lectors tot un gaudi. Ja ho sabeu, tot just inicieu el camí, n'esperem molt de vosaltres, de tots plegats.

Neus Pallarès Casals

